



DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

DEN DANSKE ORDBOG

Danskernes foretrukne betydningsordbog er truet – *Den Danske Ordbog* kan ikke opdateres med udgangen af 2026

Nu slog jeg lige ordet skamrose op. Det betyder rose ukritisk og overdrevet, f.eks. for at latterliggøre eller for at indynde sig, ifølge Den Danske Ordbog. Derfor må jeg bare gentage mig selv fra før. Jeg har ikke lyst til at gå og skamrose hverken mig selv eller nogen andre.

Lars Løkke Rasmussen, Folketingets talerstol, tirsdag den 24. maj 2016

Slår man op i ordbogen, defineres magtfuldkommenhed som det at besidde og egenrådigt udøve absolut magt. Absolut magt – det tætteste, Socialdemokratiet nogen sinde har været på absolut magt, er mange år siden. Det var i 1935, da Stauning fik 46,1 pct. af stemmerne.

Mette Frederiksen, Folketingets talerstol, torsdag den 6. oktober 2022

- ▶ *Den Danske Ordbog* er Danmarks eneste frit tilgængelige, annonce- og abonnementsfri betydningsordbog, udarbejdet af højt kvalificerede sprogeksperter.
- ▶ Ordbogen er ikke fuldt offentligt finansieret, men har hidtil modtaget støtte fra Carlsbergfondet og Kulturministeriet.
- ▶ De seneste års bevillinger har dog kun holdt ordbogen nødtørftigt oven vande. For i takt med at samfundet og sproget udvikler sig i rivende fart, har manglende ressourcer resulteret i at *Den Danske Ordbog* – trods sin store succes – langsomt bliver mere og mere utidssvarende.
- ▶ Den nuværende bevilling er således utilstrækkelig hvis ordbogen skal kunne holdes ajour med nye ord og betydninger og der samtidig skal kunne foretages de nødvendige revisioner af forældede ordbogsopslag.
- ▶ Dertil kommer at den hidtidige støtte stopper med udgangen af 2025, idet Carlsbergfondet har meddelt at fondet ikke ser det som sin opgave at støtte langvarig drift af redaktionelt arbejde og aktiviteter uden tidsmæssig afgrænsning.
- ▶ Kulturministeriets delvise finanslovsfinansiering på 1,5 mio. kr. løber til og med 2026.
- ▶ For at *Den Danske Ordbog* fortsat kan beskrive den sproglige udvikling på et videnskabeligt grundlag og samtidig opretholde sin status som Danmarks betydningsordbog *par excellence*, mangler ordbogen 6,4 mio. kr. i 2026 og 8,2 mio. kr. i 2027 – eller hvad der svarer til under 1,50 kr. pr. dansker pr. år.
- ▶ **Sikres *Den Danske Ordbog* ikke varig finansiering fra og med 2026, kan ordbogen ikke videreføres og holdes ajour.**

Derfor har Danmark brug for en frit tilgængelig, uafhængig og videnskabeligt baseret national betydningsordbog over moderne dansk

Sproglig public service

- ▶ På samme måde som motorveje og jernbaneskiner er trafikal infrastruktur der binder landet sammen, er sprog kulturel infrastruktur der forbinder mennesker.
- ▶ I al slags sproglig kommunikation – også på tværs af generationer og sociale og geografiske skel – er det afgørende at have en fælles referenceramme for hvad ordene betyder, og hvordan de sædvanligvis bruges.
- ▶ God og sikker kommunikation – mundtlig og skriftlig, personlig og offentlig, mellem myndigheder og borgere, osv. – er altafgørende for et velfungerende samfund.
- ▶ *Den Danske Ordbog* er en afgørende brik i denne infrastruktur – både når man skal forstå hvad andre skriver eller siger, og når man selv skal gøre sig forståelig.

Den Danske Ordbog

- ▶ Indeholder p.t. over 144.000 betydningsbeskrivelser og bringer detaljerede oplysninger om ordenes betydning, brug, grammatik, udtale og historie.
- ▶ Beskriver sproget som det faktisk bruges, men informerer altid om Dansk Sprognævn's officielle regler for stavning og bøjning.
- ▶ Opdateres to gange om året, hvor nye ord – og nye betydninger af ældre ord – tilføjes.
- ▶ Bruges af alle! Fra skoleelever og fremmedsprogtalende der er i færd med at lære dansk, til professionelle sprogbrugere som fx journalister, oversættere og forfattere. Og fra Folketingets talerstol når det skal slås fast hvad et ord eller en vending betyder.

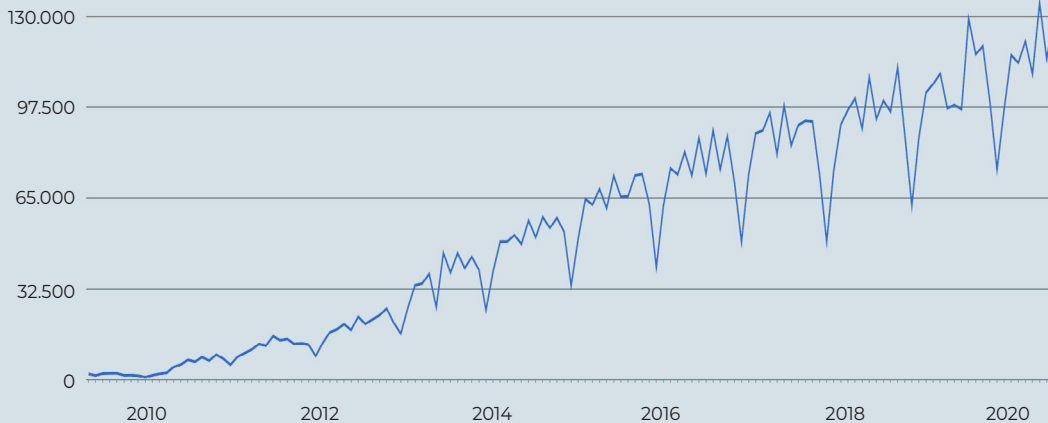
En brugersucces

- ▶ Siden lanceringen i november 2009 har *Den Danske Ordbog* som online-ordbog oplevet en massiv vækst i antallet af brugere.
- ▶ Hvor ordbogen i 2010 ydede sproglig førstehjælp til i gennemsnit godt 2.500 besøgende om dagen, er brugerskaren over årene vokset til ca. 130.000 om dagen.
- ▶ Samtidig har *Den Danske Ordbogs* status som Danmarks videnskabelige betydningsordbog *par excellence* konsolideret sig gennem de 15 år ordbogen har været online. Der findes i dag ingen reelle alternativer, heller ikke kommercielle.

Jeg er meget begejstret for Den Danske Ordbogs net tjeneste. At den så desuden er koblet sammen med ODS og Korpus 2000 er bare så fedt og leksikografisk godt, fremsynet og anvendeligt.

mail til redaktionen

Antal daglige brugere siden Den Danske Ordbog kom online i 2009



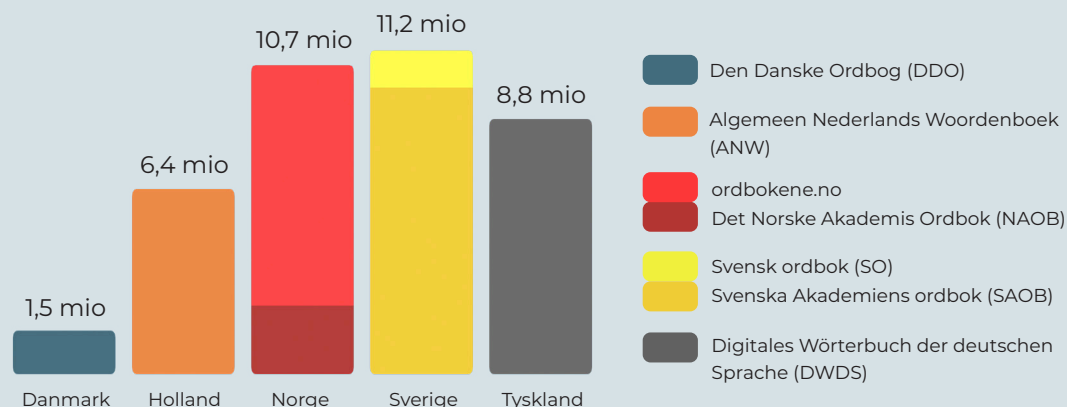
Sprogteknologisk ressource og værn mod upålidelig information

- ▶ Som uafhængig, videnskabelig ordbog redigeret af mennesker fungerer *Den Danske Ordbog* som sprogligt værn mod upålidelig information, bl.a. ved at spille en central rolle i udviklingen af danske sprogmodeller og dansksproget AI.
- ▶ Sikres *Den Danske Ordbog* fast offentlig finansiering, vil ordbogens data kunne gøres frit tilgængelige for dansk sprogteknologi, til gavn for både forskning og kommercielle aktører.

Danmark ligger i bunden

- ▶ Sammenligner man med hvad andre lande årligt bruger af offentlige midler på moderne betydningsordbøger, ligger Danmark klart i bunden.
- ▶ Sverige og Norge bruger ca. 7 gange mere, Tyskland knap 6 gange mere og Holland godt 4 gange mere end vi gør i Danmark.

Offentlige midler pr. år afsat til betydningsordbøger over moderne modersmål i Danmark, Holland, Norge, Sverige og Tyskland*



* Tallene er indhentet fra de respektive nationale ordbogsredaktioner, suppleret med offentligt tilgængelige finanslovstal fra de enkelte lande.

Historik og støttebehov

- ▶ Det Danske Sprog- og Litteraturselskab påbegyndte arbejdet med *Den Danske Ordbog* i 1991 med støtte fra Carlsbergfondet og Kulturministeriet. Ordbogen udkom som trykt ordbog i 6 bind i årene 2003-2005 på forlaget Gyldendal.
- ▶ Fra og med 2009 er *Den Danske Ordbog* blevet opdateret som en frit tilgængelig onlineordbog på adressen <https://ordnet.dk/ddo> – ordnet.dk er alene den platform der huser ordbogen, og som også rummer andre af DSL's ordbøger, fx *Ordbog over det danske Sprog*.
- ▶ Arbejdet har i hele perioden været finansieret af Carlsbergfondet og Kulturministeriet (og i 2016 tillige af Augustinus Fonden).
- ▶ Men den hidtidige bevilling er utilstrækkelig hvis ordbogen skal kunne holdes ajour, og der samtidig skal kunne foretages de nødvendige revisioner af forældede ordbogsopslag.
- ▶ Hvis *Den Danske Ordbog* således i fremtiden skal kunne beskrive den sproglige udvikling på et uafhængigt, videnskabeligt grundlag, er det afgørende nødvendigt at den samlede bevilling styrkes.

Budget 2026-2028	2023	2026	2027	2028
Løbende redaktion	-3.836.283	-4.105.000	-4.230.000	-4.355.000
Nødvendige revisioner og it-udvikling		-3.822.000	-3.937.000	-4.058.000
DSL's administration	-559.772	-1.040.000	-1.075.000	-1.110.000
I alt	-4.396.055	-8.967.000	-9.242.000	-9.523.000
Tilskud fra Kulturministeriet	1.500.000	1.500.000	0	0
Fondstilskud til drift	2.336.283	0	0	0
DSL's egenbetaling	559.772	1.040.000	1.075.000	1.110.000
Manko / støttebehov	0	6.427.000	8.167.000	8.413.000
I alt	4.396.055	8.967.000	9.242.000	9.523.000

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL), der udgiver *Den Danske Ordbog*, er et udgiverselskab i tilknytning til Kulturministeriet. Selskabet, der har ca. 40 ansatte, har siden 1911 udgivet dansk litteratur, danske historiske kilder, dansk naturvidenskabs- og lærdomshistorie samt ordbøger. Selskabet er en lille, energisk udgivelses- og forskningsinstitution, der varetager en væsentlig kulturarvsopgave.

Kontakt

Karen Skovgaard-Petersen, direktør · ksp@dsl.dk · 29 62 46 95

Laurids Kristian Fahl, projektleder · lkf@dsl.dk · 25 85 15 25

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K · sekretariat@dsl.dk · 33 13 06 60